

20
18

INFORME DE CONJUNTURA ECONÒMICA del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

1r Trimestre de 2018

Informe elaborat per la
Càtedra per al Foment de la Innovació Empresarial
Grup de Recerca d'Indústria i Territori

CÀTEDRA
INNOVACIÓ
EMPRESA

Grit
Grup de
Recerca
d'Indústria
i Territori

Amb el suport de

 cambraReus

 Cambra
Tarragona

 Cambra de Comerç
de TORTOSA

 Cambra de Comerç
de Valls

 Diputació Tarragona

“La **Càtedra per al Foment de la Innovació** empresarial va ser creada per conveni amb la Diputació de Tarragona i té com a objectiu principal crear un punt d’anàlisi, reflexió i debat per promoure la innovació i la competitivitat de les empreses de la demarcació de Tarragona. Des de la Càtedra es facilitarà l'enllaç amb els diferents parcs científics i tecnològics, grups de recerca i altres centres tecnològics, tant a escala regional, estatal com europea.

D’una banda, es duen a terme estudis i informes sobre el sistema territorial d’innovació que s’està configurant a les Terres de l’Ebre i al Camp de Tarragona, posant especial èmfasi en la realitat del teixit empresarial. D’una altra, s’impulsa un fòrum de debat que permeti definir les principals actuacions per millorar la incorporació sistemàtica de canvis en els productes, els mètodes de producció, les estructures organitzatives i els canals d’accés als mercats. ”

Pròleg

Mercedes Teruel és professora agregada del departament d'Economia de la Universitat Rovira i Virgili i Directora de la Càtedra per al Foment de la Innovació Empresarial.

“ Des de la **Càtedra per al Foment de la Innovació Empresarial** ens complau presentar l'informe de conjuntura del 1r Trimestre del 2018.

La Càtedra va ser creada per conveni amb la **Diputació de Tarragona** i té com a objectiu crear un punt d'anàlisi, reflexió i debat per promoure la innovació i la competitivitat de les empreses de la demarcació de Tarragona.

Amb aquest objectiu, l'informe de conjuntura tracta de mostrar els principals indicadors econòmics de les nostres comarques per tal d'avaluar el context econòmic que rodeja les empreses de les nostres comarques. ”

Anàlisi de l'expert

Joaquim Margalef és professor de la URV i analista professional d'indústria i territori.

“ El 1r trimestre de 2018 continua la recuperació d'ocupació i disminució de l'atur tant al Camp de Tarragona com a les Terres de l'Ebre, tot i que el mercat de treball encara presenta dues anomalies en relació a altres regions: una taxa d'atur superior i una contractació temporal proporcionalment molt elevada.

L'economia ha agafat una línia de creixement aprofitant els “vents de cua”; és a dir, l'abundància monetària i el baix tipus d'interès del Banc Central Europeu, els preus del petroli i el dinamisme global que afavoreix l'exportació. Però aquests vents fluixegen, ja que les expectatives monetàries s'orienten a modificar-les, el petroli augmenta de preu i la dinàmica global comercial entre U.E. i E.U.A. pot tenir conseqüències sobre les exportacions.

A més, a la demarcació de Tarragona notem alguns frens. Així s'observen un menor dinamisme inversor que provoca una menor capitalització de les societats creades, un menor crèdit bancari, una precaució en la construcció residencial i els dos darrers mesos una disminució de les exportacions. Aquests són indicadors a valorar i observar com evolucionaran en un futur immediat, tot i que sembla que el turisme ho compensarà. ”

1r trimestre de 2018

Creació d'ocupació

Augment d'ocupats: 29.500

% Variació interanual 9,71%

Finançament bancari

Valor 15.649 M.M. €

% Variació interanual = -3,96%

Afiliats a la Seguretat Social

Camp de Tarragona = 238.828

Terres de l'Ebre = 52.180

% Variació interanual 6,23%

(C.T.) 6,16% (T.E.) 6,23%

Habitatges iniciats 2017

Nombre: 488

% Variació interanual = -7,57%

Atur

62.800 Nombre persones

% Variació interanual -17,15%

Exportacions (Acumulat febrer 2018)

Valor 1350,24 M.M. €

% Variació interanual -2,28%

IPC (base 100 = any 2016)

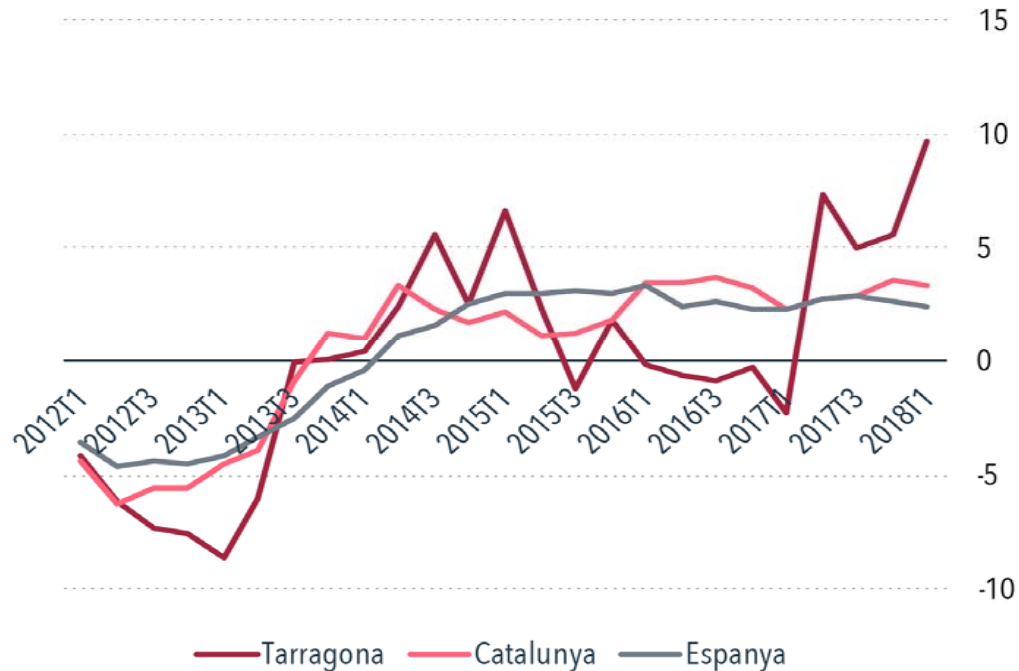
Tarragona = 102,725

Catalunya = 102,780

Espanya = 102,329

1. L'ocupació

Gràfic 1. Variació ocupació interanual (%)

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EPA

- Les dades mostren una recuperació de l'ocupació a les comarques de Tarragona. Les variacions interanuals del primer trimestre de 2018 registren un augment del 9,71%, un valor molt superior als dels conjunts català i espanyol. Per tant, apareix una diferència significativa després del continuat descens dels exercicis anteriors.
- La creació d'ocupació a la zona ha estat motivada pel fort augment dels serveis i la construcció. L'increment total arriba gairebé als 30.000 ocupats, dels quals el sector serveis representa el 60,50%; la construcció, el 16,27%; la indústria, el 10,51% (amb resultats trimestralment molt oscil·lants), i l'agricultura, el 4,41%.

- Les diferències respecte de les altres dues àrees és notòria, amb variacions interanuals molt superiors de la construcció, en què es registren percentatges que sobrepassen el 20%, i dels serveis, en què es registra un 9%. El primer trimestre de 2018, les diferències temporals dels dies de la Setmana Santa han fet que s'anticipessin més les contractacions dels serveis a Tarragona que a la resta de Catalunya o Espanya.

2. Les afiliacions a la Seguretat Social

Taula 1. Variacions interanuals de l'afiliació a la Seguretat Social (%).

Primer trimestre de 2018 respecte de 2017

	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis	Total
Alt Camp	-4,10	2,60	5,16	7,24	5,08
Baix Camp	-2,13	2,51	2,59	6,32	5,29
Baix Ebre	-1,19	3,27	1,34	10,94	8,09
Baix Penedès	3,05	6,15	4,11	5,92	5,75
Conca de Barberà	-1,02	5,28	-3,11	3,21	3,45
Montsià	2,35	4,27	2,73	6,26	5,33
Priorat	0,78	-3,42	-2,04	0,41	-0,67
Ribera d'Ebre	0,40	4,21	2,55	0,82	1,34
Tarragonès	0,31	4,10	3,02	8,14	7,28
Terra Alta	-1,40	5,82	3,54	8,39	4,92
Camp de Tarragona	-1,25	3,65	2,91	7,22	6,21
Terres de l'Ebre	0,05	4,00	2,06	8,04	6,16
Província de Tarragona	-0,52	3,71	2,73	7,36	6,20
Catalunya	-0,39	3,49	4,85	4,57	4,38

Nota: En gris pel damunt de la mitjana catalana.

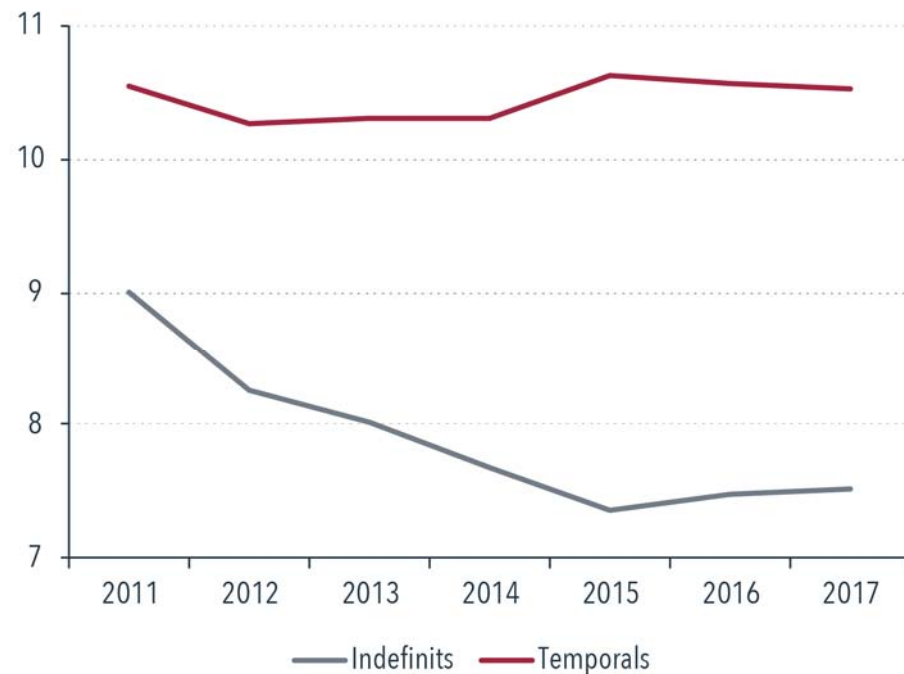
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Seguretat Social

- En dades interanuals, la variació de l'afiliació a la Seguretat Social ha estat més elevada a les comarques del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre que al conjunt català. Aquest augment ha estat proper als 2 punts percentuals a les dues regions respecte el conjunt català, i cal destacar que supera la mitjana catalana a la majoria de comarques.
- Si considerem les variacions per sectors d'activitat, destaca la rellevància en primer lloc dels serveis i en segon lloc, de la indústria. Per contra, la variació ha estat inferior en la construcció, el qual contrasta amb la recuperació assenyalada anteriorment de les dades l'EPA. Respecte de l'agricultura, s'observa una disminució del nombre d'afiliacions.
- Aquesta dinàmica a l'alça s'ha manifestat principalment a les comarques costaneres per la incidència que hi tenen els serveis. A la resta de comarques de l'interior també s'han registrat augments elevats, tot i que lleugerament inferiors. Les comarques on l'afiliació ha augmentat menys són la Conca de Barberà i la Ribera d'Ebre, mentre que al Priorat se n'ha observat un descens.

3. La contractació laboral

- En el conjunt de 2017 el nombre de contractacions laborals a la zona va augmentar un 6,35% respecte de l'exercici anterior. Aquest valor representa un creixement lleugerament inferior al del total català, que va ser del 6,72%.
- Pel que fa a la diferència entre contractació indefinida i contractació temporal, la variació dels contractes indefinits a la zona va ser del 9,88% i la dels temporals, del 5,99%, mentre que al conjunt català aquestes xifres van ser del 9,44% i del 6,32%, respectivament.
- Al gràfic es pot observar com, tot i els lleugers canvis experimentats l'any 2017 i malgrat l'augment de contractació en els anys assenyalats, el percentatge de contractes temporals a Tarragona respecte del total de Catalunya és molt superior al mateix percentatge de contractes indefinits.

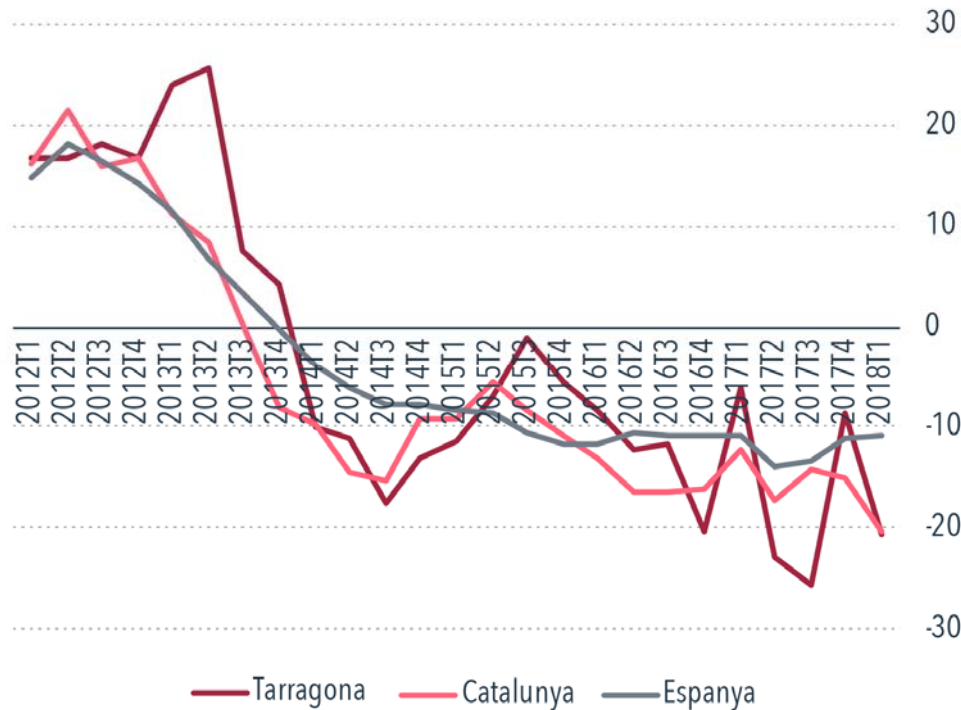
Gràfic 2. Pes de la contractació laboral a Tarragona respecte a Catalunya (contractes indefinits i temporals). (%)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu (Generalitat de Catalunya)

4. L'atur

Gràfic 3. Variació interanual de la taxa d'atur a Tarragona (%)

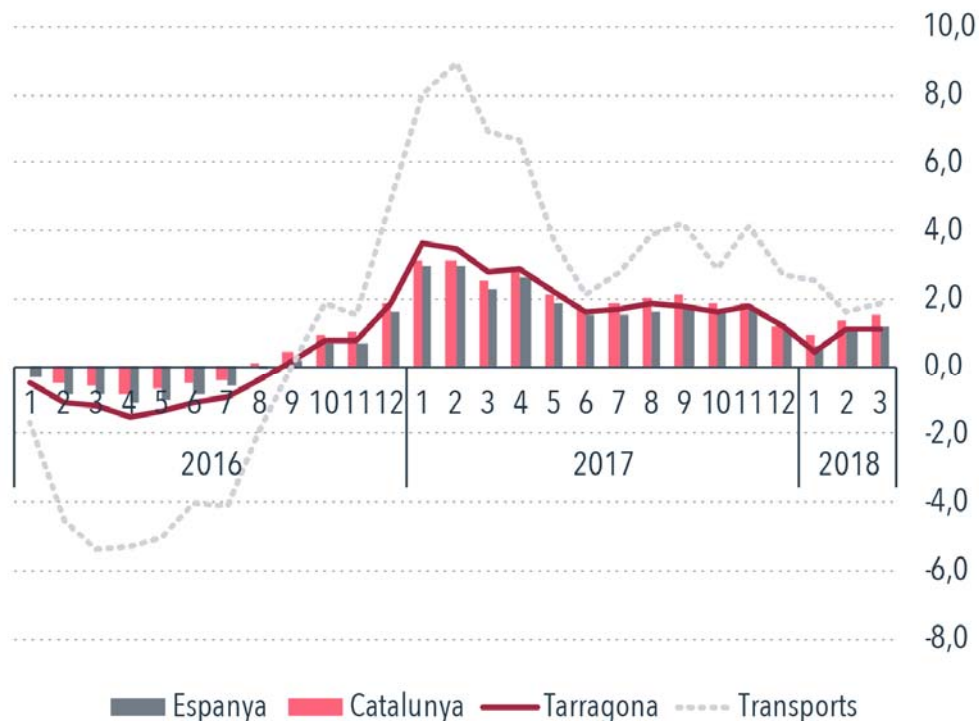
Font: Elaboració pròpia a partir de l'EPA

- El primer trimestre de l'exercici de 2018, l'atur ha disminuït de manera significativa a la zona respecte el primer trimestre de l'any anterior en un marc d'augment de la població activa i disminució dels aturats de llarga durada. Això implica que la creació d'ocupació ha estat el factor principal de la caiguda del nombre d'aturats.
- La taxa d'atur registrada aquest primer trimestre a la zona ha estat del 15,85%, mentre que al conjunt català ha estat del 12,19% i a l'espanyol, del 16,74%. El descens a la zona, tot i que ha mostrat una línia més oscil·lant que a les altres dues àrees, ha estat important, ja que la diferència de 3,66 punts respecte de la taxa catalana és significativa.

- Cal destacar l'elevada disminució del nombre d'aturats de llarga durada a l'àrea els darrers trimestres. El primer trimestre de l'exercici actual ha arribat al 46,18% del total d'aturats, un percentatge 5 punts inferior al del primer trimestre de 2017. La disminució de l'atur de llarga durada representa el 76,15% de la disminució del nombre d'aturats interanual.

5. L'índex de preus al consum

Gràfic 4. Variació interanual de l'IPC.
Índex general i de transports per Tarragona. (%)

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Institut Nacional d'Estadística (INE)

- El primer trimestre de 2018, la variació interanual de l'IPC ha estat de l'1,1% a les comarques de Tarragona, una xifra lleugerament inferior a la dels conjunts català (1,5%) i espanyol (1,2%).
- Des dels valors màxims de principis de l'any 2017, la variació de preus al consum s'ha anat moderant i ha mantingut aquesta dinàmica durant els tres primers mesos del 2018. Aquesta tendència és similar a les tres àrees considerades. L'índex general (base 100 = any 2016) a Tarragona és de 102,725, un valor lleugerament inferior al de total català (102,780), però superior al del conjunt espanyol (102,329).

- El grup de preus dels transports és el que ha augmentat més a la zona; en dades interanuals, els transports han registrat una variació del 2,5%, davant de l'1,9% del total català i del 1,4% de l'espanyol. La significació d'aquest indicador a Tarragona es pot apreciar al gràfic 4. Com sempre, els transports estiren cap a dalt l'indicador general, i a la zona el seu impacte és més gran que a les altres dues àrees.

6. El capital de les societats constituïdes

Gràfic 5. Variació interanual (%) del capital de les societats constituïdes i el pes de la dinàmica inversora (%) de Tarragona a Catalunya.

Nota: a l'eix dreta es troba la variació interanual (%) del capital de les societats constituïdes i a l'eix de l'esquerra es troba el pes d'aquesta inversió (%) de Tarragona a Catalunya.

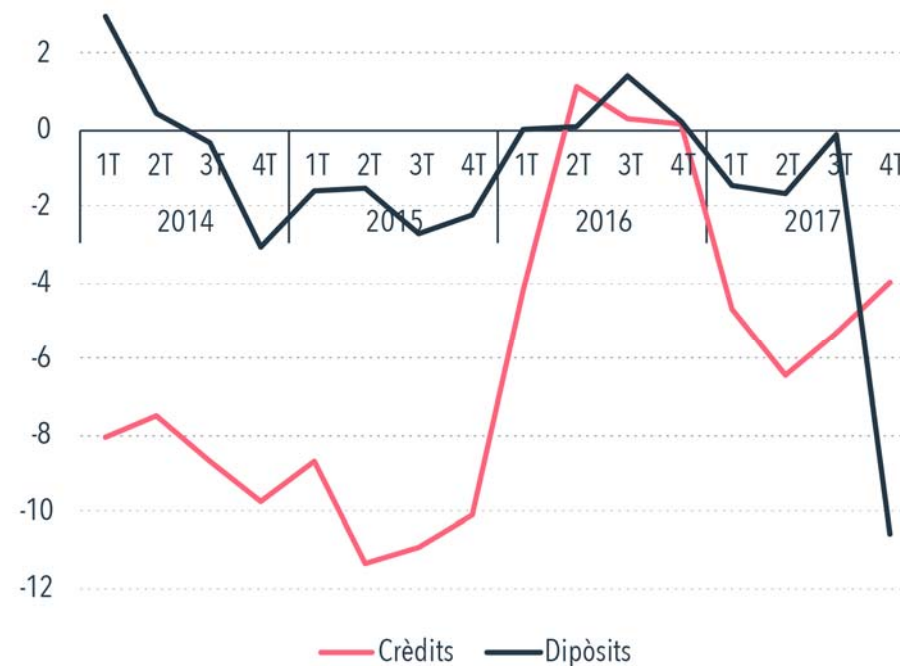
Font: Elaboració pròpia a partir de l'INE

- La dinàmica inversora, representada per l'indicador del capital de les noves societats constituïdes, sembla manifestar una tendència a la baixa per al conjunt de les àrees.
- Des del 2016, el pes de la dinàmica inversora de Tarragona a Catalunya (eix de l'esquerra del gràfic) ha tingut tres pics significatius (2n trimestre de 2016 i 2n i 4t trimestre de 2017), però generalment es troba molt per sota del 10% que representa el PIB de l'àrea en el conjunt català.
- Aquest indicador ha experimentat una certa frenada en el conjunt de l'economia espanyola des de 2014, mentre que a l'economia catalana i a les comarques de Tarragona el seu ritme continua sent positiu, tot i que amb tendència a la baixa.
- El darrer trimestre de 2017, a Catalunya i Tarragona l'indicador va augmentar en dades interanuals. Tanmateix, els dos primers mesos de 2018 ha registrat una caiguda de -45,76% i -57,16% respectivament respecte dels dos primers mesos de 2017. La disminució per al conjunt espanyol ha estat de -22,87%.

7. El finançament bancari

- Durant el darrer trimestre de l'exercici anterior, el crèdit bancari va continuar la línia a la baixa, amb una variació interanual de -3,96%, una xifra que representa uns 4.000 milions d'euros menys que a finals de 2013. Aquesta és una situació contradictòria, ja que l'economia creix, però el crèdit bancari no segueix la mateixa dinàmica que el finançament.
- A finals de 2017, els dipòsits van registrar una caiguda en picat, amb una davallada interanual de -10,56%. Possiblement, les entitats financeres van orientar els estalvis cap a fons d'inversió, ja que tenen unes perspectives de rendiment superiors a les dels dipòsits. Aquesta situació fa que millori el palanquejament, que arriba al 144,97%, la xifra més alta després d'un descens continuat des de principis de 2015, quan el valor era del 147,60%.

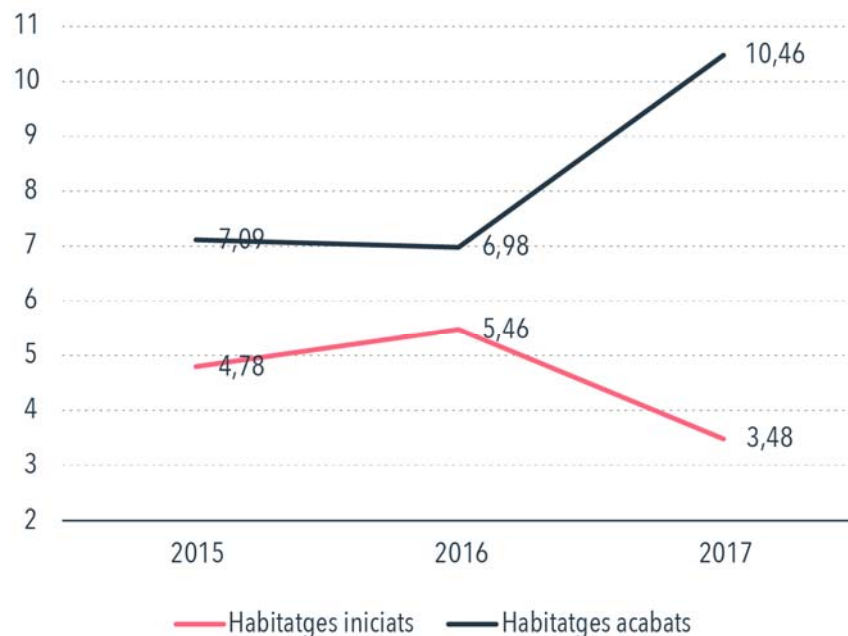
Gràfic 6. Variació interanual dels crèdits i dels dipòsits

Font: Elaboració pròpia a partir del Banc d'Espanya

8. El mercat immobiliari

Gràfic 7. Pes dels habitatges iniciats i acabats a Tarragona en relació a Catalunya (%)

Font: Elaboració pròpia a partir de Estadístiques d'habitatge, Generalitat de Catalunya

- El dinamisme del mercat de l'habitatge a l'àrea és inferior al global de Catalunya. Aquest fet s'observa en el baix nombre d'habitatges iniciats, tot i que el ritme d'acabaments augmenta.
- Una altra consideració sobre aquest mercat és que l'any 2017 el nombre de vendes respecte del total català va ser del 13,27%, una xifra important que es desglossa en un 16,67% d'habitatges nous i un 12,88% d'usats. Aquests percentatges són molt superiors als dels habitatges acabats i iniciats, fet que, en bona part, indica que l'estoc d'habitatge existent a la zona s'està regularitzant.

- El nombre d'hipoteques registrades durant l'exercici de 2017 a Tarragona va representar el 10,14% del total d'hipoteques signades a Catalunya. Tanmateix, el valor d'aquestes hipoteques representa el 6,74% del total, cosa que indica que el seu valor mitjà és inferior a la mitjana catalana, del 33,5%.

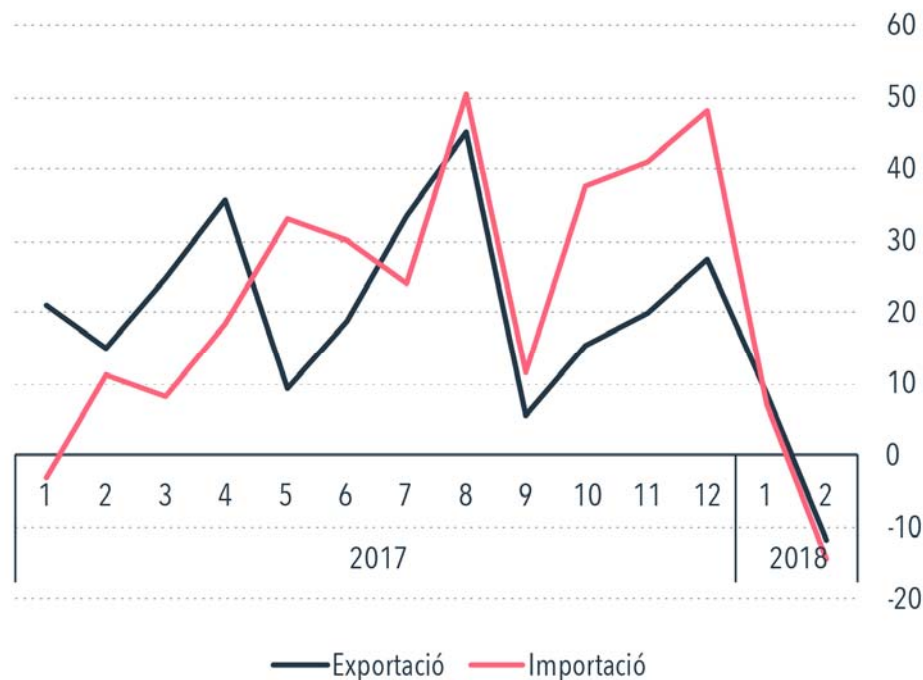
9. El comerç exterior

- L'any 2017, el comerç de l'àrea amb l'exterior va experimentar un augment del 21,65% pel que fa a les exportacions i del 24,04% pel que fa a les importacions. Per contra, el 2018 —segons l'acumulat fins al febrer— el comerç amb l'exterior ha experimentat una disminució interanual tant pel que fa a les exportacions (-2,28%) com a les importacions (-2,63%), essencialment motivat per les caigudes del mes de febrer.

- La disminució de les exportacions a la zona està relacionada amb la caiguda als sectors de productes energètics (-29,8%), aliments (-5%) i automoció (-6,6%). Per la seva banda, la disminució de les importacions ho està amb la caiguda als grups béns d'equip (-34,6%) i aliments (-28,5%). Les exportacions han caigut un -0,9% a la zona euro, i destaca el descens de -2,2% a Alemanya i el de -14,4% a Itàlia. Les importacions ho han fet en un -9,8%.

- La variació del total acumulat l'any 2018 —fins al febrer— a la zona és diferent de la del conjunt espanyol, on les exportacions augmenten un 4,4%, i català, on augmenten un 4,9%. Les importacions també augmenten un 4,6% a Espanya i un 9% a Catalunya.

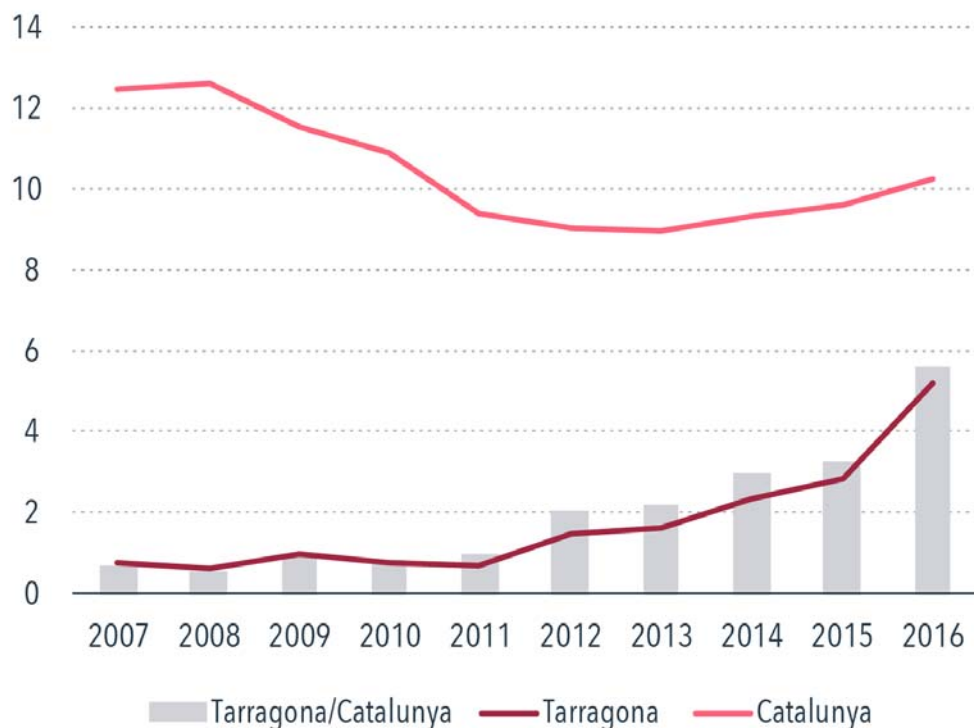
Gràfic 8. Variació interanual (%) de les exportacions i les importacions de Tarragona.

Font: Elaboració pròpia a partir ICEX

10. Un indicador de competitivitat. L'evolució tecnològica de les exportacions.

Gràfic 9. Exportacions de tecnologia alta a Tarragona i Catalunya i pes de Tarragona sobre Catalunya en percentatge. (%)

Font: Elaboració pròpia a partir ICEX

- L'esforç exportador de la base productiva de la zona es reflecteix en l'augment de productes d'alta tecnologia exportats. Encara que el pes d'aquests productes sobre el total exportat només arriba a la meitat de la xifra del conjunt català, l'esforç realitzat principalment a partir de 2011 és notori. Com a conseqüència d'això, el pes de les exportacions d'alta tecnologia augmenta més a la zona que al conjunt català; concretament, s'han multiplicat per 8,56 a la zona i per 1,07 al conjunt Catalunya.
- L'augment en l'exportació d'aquest tipus de productes demostra la capacitat de transformació de l'oferta productiva de l'àrea i ha millorat col·lateralment la competitivitat d'alguns productes industrials, com ara elements de plàstics i productes auxiliars d'automoció i equipament, principalment en empreses punteres en l'oferta productiva de la zona.

Consideracions del primer trimestre de 2018

Com a resum de l'anàlisi de conjuntura del primer trimestre de 2018, podem assenyalar que l'activitat econòmica de la zona, tot i patir daltabaixos significatius pel fet diferencial que representen, continua creixent a una velocitat molt satisfactòria. Aquest creixement es fa palès en els punts següents:

1. Es registra un augment interanual de l'ocupació de 9,71%.
2. La variació interanual de les afiliacions a la Seguretat Social a la zona és superior a la catalana i registra resultats positius pràcticament en totes les comarques.
3. La contractació laboral de tipus temporal és la norma a l'àrea ja que el 90,44% dels contractes signats l'any 2017 a la zona eren temporals (davant del 87,09% per a Catalunya).
4. La taxa d'atur disminueix i se situa al 15,85% (encara més de 3 punts per sobre de la catalana).

Consideracions del primer trimestre de 2018

5. En dades interanuals, l'indicador de preus registrat al març és de l'1,1%, amb una forta incidència del transport, que presenta una variació del 2,5%.
6. Durant els dos primers mesos de 2018 la inversió en societats noves mostra una disminució interanual tant a la zona com als conjunts català i espanyol.
7. El crèdit bancari cau un 3,96% respecte l'any anterior. El crèdit viu actual es troba 4.000 milions d'euros per sota de la xifra de 2013.
8. El mercat immobiliari no acaba de refer-se, atesa la baixa incidència que la zona té en el total d'habitatges iniciats a Catalunya.
9. El comerç amb l'exterior va conèixer un 2017 pletòric. Tanmateix, els dos primers mesos de 2018 les exportacions han variat un -2,28% i les importacions, un -2,63% en dades interanuals. Pel que fa als conjunts català i espanyol, les variacions de les exportacions han estat del 4,9% i del 4,4%, respectivament.

20
18

INFORME DE CONJUNTURA ECONÒMICA del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

1r Trimestre de 2018

Informe elaborat per la
Càtedra per al Foment de la Innovació Empresarial
Grup de Recerca d'Indústria i Territori

CÀTEDRA
INNOVACIÓ
EMPRESA

Grit
Grup de
Recerca
d'Indústria
i Territori

Amb el suport de

 cambraReus

 Cambra
Tarragona

 Cambra de Comerç
de TORTOSA

 Cambra de Comerç
de Valls

 Diputació Tarragona